

Ei-tuotannollinen investointi kosteikon perustamiseen

Ei-tuotannollisen investointituki, yleistä

- Hakija voi olla
 - Viljelijä, rekisteröity yhdistys, vesioikeudellinen yhteisö
- Korvaus voidaan myöntää:
 - Kosteikoille ja pienten kosteikkojen ketjuille
 - Kaksitasouomille
 - Kosteikkomaisille tulva-alueille
 - Tulvatasanteille, jotka perustetaan luonnonmukaisen vesirakentamisen periaatteiden mukaisesti
 - Uoman luonnontilan parantamiseen
 - Turvepeltojen muuttamiseen kosteikoksi tai suon kaltaiseksi alueeksi (yli 40 % multavuus)
- Investointihankkeen oltava hakijan hallinnassa koko toteuttamisen ajan
- Kosteikon hoitosopimus (5-vuotinen) investoinnin jälkeen
- Investointia ei myönnetä:
 - Kohteelle, jossa käsitellään muualta kuin peltoalueelta tulevaa vesistökuormitusta
 - Kastelualtaan tai järven/lammen rakentamiseen
 - Peruskuivatushankkeelle, jossa ei ole luonnonmukaistettua uomaa

Kosteikon ja tulva-alueen perustaminen

- Perustettava luontaisesti sopiviin paikkoihin pellolle, reuna-alueelle, metsä- tai joutomaalle
- Kosteikko- ja tulva-alueen tulee pidättää mahdollisimman tehokkaasti valuma-alueelta kiintoaines- ja ravinnekuormitusta sekä luoda monipuolisia elinympäristöjä
- Kosteikko tulee perustaa patoamalla
 - Ei saa aiheuttaa olennaista haittaa
 - kosteikkoalueen ulkopuolisten alueiden kuivautukselle
 - Alapuolisten alueiden veden riittävydelle
 - Muulle maankäytölle
- Kiintoainesta laskeuttava vesialue on oltava tyhjennettävissä lietteestä
- Fosforin saostus erilaisilla kemiallisilla aineilla

Ei-tuotannollinen investointi uoman kunnostamiseen

- Tulva-alueiden palauttaminen
- Pienten kosteikkojen ja tulvatasanteiden perustaminen
- Kaksitasouomien perustaminen
- Veden virtaamaa hidastavien pohjakynnysten tai putkipatojen rakentaminen
- Uomien eroosiosuojauksien tekeminen
- Puron mutkaisuuden lisääminen
- Uomien laadun parantaminen lintujen, kalojen ja rapujen elinympäristöinä

Uoma on kunnostettava luonnonmukaisen vesistörakentamisen periaatteiden mukaisesti

Kosteikkohankkeen pinta-ala

- Vähimmäiskoko on 0,30 ha
 - Pinta-ala on väh. 1 % yläpuolisen valuma-alueen pinta-alasta
 - Kokonaisalaan lasketaan mukaan vesi- ja tulva-alueiden lisäksi penkereet ja hoidon kannalta tarpeelliset reuna-alueet
- Yläpuolisesta valuma-alueesta oltava yli 10 % peltoa
 - Jos kyse on maatalousluonnon monimuotoisuutta edistävästä hankkeesta, yläpuolisen valuma-alueen peltoala voi olla alle 10 %
- Investointikorvauksen kohteena olevan kosteikkohankkeen pinta-ala voi olla pienempi, jos:
 - Kohteessa on paikallinen voimakas kuormitus
 - Kohde sisältyy suojavyöhykettä, luonnon monimuotoisuutta tai kosteikkoa koskevaan yleissuunnitelmaan
 - Kohde ELY-keskuksen arvion mukaan edistää tehokkaasti maatalouden vesiensuojelua, ilmastonmuutoksen torjuntaa tai luonnon monimuotoisuutta

Hakeminen ja korvaus 1/2

- Hakeminen sähköisesti Hyrrä-palvelusta 30.6. mennessä
- Toteutettava 2 vuoden kuluessa **päätöksestä**, perustellusti + 2 vuotta
- Korvaus on kustannusperusteinen:
 - 0,30 – 0,50 ha kokoiselle enintään 4100 €/kohde
 - > 0,50 ha kokoiselle kohteelle enintään 12 000 €/ha
 - Uoman luonnontilan parantamiseen enintään 21 €/m
- Korvausta ei myönnetä
 - Alueen vuokratulot
 - Arvonlisävero
 - Ennen hankkeen aloitusta aiheutuneet kustannukset
 - Koneiden ja laitteiden hankinta
 - Viranomaiskulut
 - Toimenpiteet, joihin saa tukea muuta kautta

Hakeminen ja korvaus 2/2

- Kohtuullinen suunnittelukustannus
- kaivuutyö
- Pintamaan ja kasvillisuuden poisto kosteikkoalueelta
- Poistetun maa-aineksen loppusijoittaminen
- Patojen, pohjakynnysten, penkereiden ja muiden välttämättömien rakenteiden rakentaminen
- Kosteikon pohjan, luiskien ja reuna-alueiden muotoilu
- Kosteikon reuna-alueiden ja tulvatasanteiden kylväminen ja istutukset
- Vastikkeeton työ

Suunnitelma

- Hankkeen yleiskuvaus ja tavoitteet
- Sijaintikartta ja hanke-alueen kartta
 - Yläpuolisen valuma-alueen koko, kosteikon koko ja peltojen osuus valuma-alueesta
- Pinta-ala
- Kustannusarvio kustannuserittelyineen ja rahoitussuunnitelma
- Yksilöity toteutustapa ja –aika ja yleispiirteinen selvitys perustamisen jälkeisistä hoitotoimista
 - Kosteikkoalueen vesien johtaminen, patoaminen
 - Lietteiden tyhjennys
 - Selvitys niemekkeistä, saarekkeista, kasvillisuusvyöhykkeistä
 - Selvitys hankkeen vaikutuksista kosteikkoalueen ulkopuolella viljeltävien peltojen kuivatustilanteeseen tai muuhun maankäyttöön
- Allekirjoitusoikeus, kopio kokospöytäkirjasta
- Selvitys alueen hallinnasta ja muut mahdolliset luvat

Valintakriteerit/ pisteytys/ päätös

1. Miten hyvin kohteen toimenpidetarve tunnetaan etukäteen?
2. Mikä on kohteeseen tehtävän investoinnin merkitys maatalouden ympäristönsuojelussa tai ilmastonmuutoksen hillinnässä?
3. Kohteen mitoitus ja rajausta
4. Hankkeen arvioitu vaikuttavuus
5. Hankkeen kustannustehokkuus

Hankkeen toteutusta ei saa aloittaa ennen investointitukipäätöstä.

Maksatusta on mahdollista hakea erissä.

Ennen viimeistä maksatusta hanke on oltava valmis.

Kosteikkojen hoitosopimus

Jenna Unnaslahti,
Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Sopimuksen tavoite

- Kohteen ja hoidon on vastattava vähintään yhteen seuraavista tavoitteista:
 - edistettävä maatalouden aiheuttaman vesistökuormituksen vähentämistä,
 - hillittävä ilmastonmuutosta kosteikoksi muutetulla turvepellolla
 - tai parannettava luonnoltaan yksipuolisen maatalousalueen elinympäristöjen monimuotoisuutta tai edistettävä riista-, kala- tai raputaloutta

Sopimukseen hyväksyttävä ala 1/2

- Sopimuksen kohteena olevan alan on oltava pellon ulkopuolista alaa, maankäyttölajiltaan muuta alaa
- **Hyväksyttäviä kosteikkotyyppejä ovat:**
 - laajat kosteikot tai pienten kosteikkojen ketjut,
 - monimuotoisuuskosteikot,
 - luonnonmukaistetut uomat, kaksitasouomat,
 - tulva-alueet ja –tasanteet, tulvapellot sekä
 - suon kaltaiseksi alueeksi muutetut turvepellot, jos ne on perustettu ei-tuotannollisen investoinnin korvauksella

→ Sopimus voidaan tehdä näiden alle jääneestä ja hoitotoimien kohteena olevasta maa-alasta
- Kosteikon alaan hyväksytään myös hoidon kannalta riittävät suoja-alueet

Sopimukseen hyväksyttävä ala 2/2

- **Sopimus voidaan tehdä myös kohteesta, joka on:**
 - perustettu ei-tuotannollisen investoinnin korvauksella
 - ollut aiemmillä ohjelmakausilla vastaavassa sopimuksessa ja sitä on hoidettu ehtojen mukaisesti
 - pieni kosteikko tai tulvapelto, joka on ollut aiemmalla ohjelmakaudella luonnon monimuotoisuuden ja maiseman hoidon sopimuksessa
 - perustettu muulla rahoituksella ja joka täyttää ei-tuotannollisen investoinnin vaatimukset

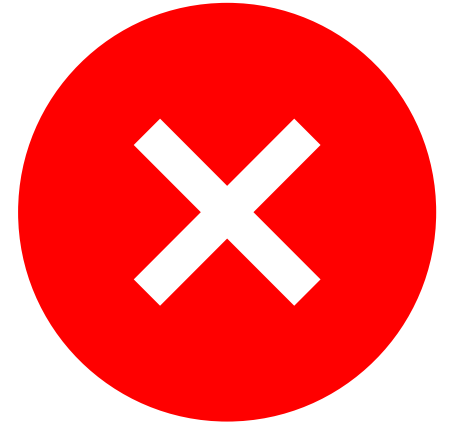

Kuva: Juha Kurki, Pirkanmaan ELY-keskus

Kuvassa pellolle tehty kosteikko hoidon kannalta välttämättömine reuna-alueineen.

Sopimukseen ei hyväksytä

- Jos kohteen perustaminen on vielä kesken 1.5.
- Alueita, joiden valumavesien aiheuttaman kuormitus on pääasiassa muualta kuin maataloudesta. Huom. tämä ei kuitenkaan koske suon kaltaiseksi alueeksi muutettuja turvepeltoja
- Kastelualtaita, joilla ei ole vesiensuojelu- tai monimuotoisuusarvoja
- Alueita, joiden hoidon tavoitteena on muuttaa ala järveksi tai lammeksi
- Entisiä turvesoita, joilla on kasvatettu ruokohelpeä
- Aluetta, jonka hoitoon on myönnetty muuta julkista rahoitusta

Sopimuksen yleisiä edellytyksiä

- Hakijan on oltava viljelijä (alaikäraja 18 vuotta, harjoitettava maataloustoimintaa), rekisteröity yhdistys, vesioikeudellinen yhteisö tai hakijalla on ollut kosteikon hoitosopimus viime kaudella (tilatunnus vaaditaan)
- **Sopimuskausi on viisi (5) vuotta**
 - Sopimuskausi ja -vuosi alkaa 1.5.2023
 - Sopimuskausi ja -vuosi päättyy 30.4.2028
- Sopimukseen haettavan alan on oltava hakijan hallinnassa koko sopimuskausi
- Sopimukseen haettavan alan on oltava **yhteensä vähintään 0,30 ha** ja yksittäisen peruslohkon alan tulee olla vähintään 0,05 ha (lohkot pիրrettävä Vipu-palvelussa)
- **Sopimushakemus liitteineen tulee toimittaa 15.6.2023 mennessä**
 - **Hoitosuunnitelma (kaikille pakollinen liite)**
 - Mahdolliset vuokrasopimukset
 - Yhdistysten osalta jäljennös kokouspöytäkirjasta, jossa on päätetty sopimuksen hakemisesta
 - **Ilmoita lohkot koodilla Ympäristösopimus kosteikko**
- **Maksua on haettava joka vuosi peltotukihaun yhteydessä, jotta sopimus pysyy voimassa**
- **Tukitaso 500 €/ha**

Perustason vaatimukset

- Sopimuksen perustason muodostaa lakisääteiset hoitovaatimukset sellaisilla **suojelualueilla**, joita koskee lakisääteisten hoitovaatimusten lintu- ja luontodirektiivin SMR 3 (Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2009/147/EY) ja SMR 4 (Neuvoston direktiivi 92/43/ETY) mukaiset vaatimukset
- Sopimusalueella on noudatettava **luonnonsuojelulain (1096/1996) mukaisia suojelupäätöksiä**, jos sopimusalue sijaitsee tällaisella alueella
- Kirjattava hoitosuunnitelmaan, jos sopimusala sijaitsee suojelualueella tai Natura-alueella sekä mainittava näistä johtuvat vaatimukset tai rajoitukset hoitoon

Kaikkia kosteikkotyyppejä koskevat hoitotoimenpiteet

- **Hoidon tulee olla kosteikon tavoitteiden mukainen/vastata tavoitteisiin** (tavoitteet: maatalousalueen vesistökuormituksen vähentäminen, maatalousalueen elinympäristöjen monimuotoisuuden parantaminen, ilmastonmuutoksen hillintä)
- Toimenpiteet **tulee toteuttaa hyväksytyn hoitosuunnitelman mukaisesti vuosittain** (hoitosuunnitelma tulee toimittaa sopimuksen haun yhteydessä)
- Sopimuslohkoilla tehtävistä hoitotoimenpiteistä on **pidettävä ajantasaista hoitopäiväkirjaa/lohkomuistiinpanoja** (sitä mukaa kun toimenpiteitä toteutetaan)
- **Hoitotoimenpiteet on aloitettava** jokaisella ympäristösopimukseen sisältyvällä peruslohkolla **ensimmäisenä sopimusvuotena** ellei hyväksytty suunnitelma muuta edellytä.

Maatalouden vesiensuojelua ja luonnon monimuotoisuutta edistävien kosteikkojen hoitotoimenpiteet 1/2

- Kosteikko hidastaa veden kulkua ja edistää ravinteiden pidättymistä (vesiensuojelutavoite)
- Kosteikon toiminta suosii monipuolista eliölajistoa ja voi edistää uhanalaisen lajiston säilymistä (monimuotoisuustavoite)
- **Kosteikkojen vuotuisia hoitotoimenpiteitä voivat olla:**
 - lietteen poisto tarvittaessa (suositus vähintään kerran sopimuskaudella)
 - mahdollisten kemiallisten saostusaineiden poisto ja lisäys
 - pohjapatojen muodostaminen
 - patojen ja uoman hoitotoimet
 - vedenpinnan sääntely sekä
 - kosteikon tai uoman reuna-alueiden kasvillisuuden niitto, kasvijätteen poiskorjuu ja muut vastaavat toimenpiteet. Niittojäte voidaan käyttää hyödyksi.

Maatalouden vesiensuojelua ja luonnon monimuotoisuutta edistävien kosteikkojen hoitotoimenpiteet 2/2

- **Luonnonmukaistettujen uomien ja kaksitasouomien hoitotoimenpiteet ovat:**
 - pohjapatojen kunnosta huolehtiminen,
 - eroosiosuojausten ja muiden veden virtaamaa hidastavien rakenteiden kunnossapito,
 - uoman ja tulva-alueiden vedenjohtokyvyn toimivuudesta huolehtiminen
 - uoman reuna-alueiden kasvillisuuden hoito
 - tulvatasanteiden avoimuuden ylläpito
- **Tulva-alueiden hoitotoimenpiteitä ovat:**
 - kasvillisuuden poisto tarvittaessa
 - alueelle laskeutuneen maa-aineksen poisto
 - mahdollisten reuna-alueiden hoito: kasvillisuuden niitto, kasvijätteen poiskorjuu ja muut vastaavat toimenpiteet

Kasvihuonekaasupäästöjä ehkäisevien (ilmastonmuutosta hillitsevien) kosteikkojen hoitotoimenpiteet

- **Turvepeltojen ennallistamisen hoitotoimenpiteitä ovat:**
 - vedenpinnan korkeuden tarkkailu ja sen pitäminen riittävällä korkeudella turpeen hajoamisen aiheuttamien kasvihuonekaasupäästöjen ehkäisemiseksi
 - patorakenteista huolehtiminen
 - mahdollisten reuna-alueiden hoito; kasvillisuuden niitto, kasvijätteen poiskorjuu ja muut vastaavat toimenpiteet.
- Turvepeltoa koskevassa kosteikkojen hoitokohteen vesitaloutta on muutettu siten, että pohjaveden pinta nousee pysyvästi tasolle, joka tehokkaasti ehkäisee turpeen hajoamista

Hoitosuunnitelman sisältö

- **Kosteikon ja hoidon yleiskuvaus ja tavoitteet**, joiden perusteella voidaan arvioida alueen luonto- ja maisema-arvoja tai merkitystä maatalouden vesiensuojelussa tai ilmastonmuutoksen hillinnässä
- **Kosteikon päätavoite** ja miten hoito edistää tavoitteen saavuttamista (huomioiden kohteen sijainti, laajuus ja laatu)
- **Kaikki toteutettavat toimenpiteet** peruslohkoittain sekä toimenpiteiden **toteutusaikataulu** vuosittain
- **Selvitys / maininta, jos muulla julkisella rahoituksella rahoitetaan jotain toimenpiteitä**
- Mainittava, jos alue sijaitsee esim. luonnonsuojelu- tai Natura-alueella ja sitä koskevat perustason mukaiset hoidon vaatimukset ja rajoitukset
- Hoitosuunnitelman teettämiseen voi hakea Neuvo 2030 rahoitusta

Lisätietoa aiheesta löytyy esimerkiksi

- Peltotukien hakuopas 2023:
<https://www.ruokavirasto.fi/tuet/maatalous/oppaat/hakuoppaat/hakuoppaat/peltotukien-hakuopas/peltotukien-hakuopas-2023/>
- Kosteikkojen hoitosopimus:
<https://www.ruokavirasto.fi/tuet/maatalous/peltotuet/kosteikkojen-hoitosopimus/>

Kiitos mielenkiinnosta!

Pirkanmaan ELY-keskus:

- Jenna Unnaslahti (maatalousluonnon ja maiseman hoitosopimukset, kosteikkojen hoitosopimukset, alkuperäiskasvien ylläpito)
- Marika Arrajoki-Alanen (Ei-tuotannolliset investoinnit, kosteikon perustaminen)

ymparistosopimukset.pirkanmaa@ely-keskus.fi

